

2000-2020 Yılları Arasında Yaratıcı Drama Alanında İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Makalelerin Eğilimlerinin İncelenmesi

Zeliha Kılıç¹

Tolga Erdoğan²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2021.015

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 01.03.2021

Düzeltilme 24.05.2021

Kabul 06.07.2021

Anahtar Sözcükler

Doğaçlama

Eğitimde drama

İlkokul

Rol oynama/yapma

Yaratıcı drama

Makale Türü

Özgün Makale

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkökul öğrencileri olan makalelerin eğilimlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki makaleler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Verilere elektronik tarama sayfalarına, çeşitli dergilerin arama sayfalarına eğitimde drama, yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama / yapma, ilkökul anahtar kelimeleri girilerek yapılan tarama ile ulaşılmış ve bulunan uygun makaleler pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan makaleler 1-yöntem 2- çalışma grubu olarak ilkökul seviyesine göre dağılımı 3- veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri 4- ulaşılan sonuç ve öneriler 5- yaratıcı drama ile ilişkilendirilen dersler ve değişkenler yönünden özelliklerine göre ayrılarak tabloya aktarılmış ve çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda incelenen makalelerde en çok nicel yöntemlerin kullanıldığı, ilkökul 4. sınıf öğrencileri ile çalışıldığı, nicel veri toplama aracı olarak ölçek, nitel veri toplama aracı olarak da görüşme formu kullanıldığı, veri analiz tekniklerinden t testi ve içerik analizinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yine incelenen çalışmalarda yaratıcı drama ile ilgili çalışmaların sırayla en çok, yaratıcı dramanın öğrencilerin gelişim alanlarına ve beceriye etkisi, öğrenme yöntemi olarak öğrenciye katkısı, akademik başarı ve başarı kalıcılığına etkisi temalarında sonuca ulaştıkları ve en çok uygulayıcılara yönelik ve araştırmacılara yönelik olarak öneri sunulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun Türkçe dersi ve yazma becerisi değişkeni ile ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmış ve bu araştırma sonuçları bağlamında çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

1 Doktora Öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon, Türkiye, e-posta:zelihaolgun.8989@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8042-1048>

2 Prof.Dr., Trabzon Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Trabzon, Türkiye, e-posta: tolgaerdogan@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9102-4646>

The Review of the Trends of Articles Conducted with Primary School Students in Creative Drama Field Between 2000-2020

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2021.015

Article History

Received 01.03.2021

Revised 24.05.2021

Accepted 06.07.2021

Article History

Improvisation

Drama in education

Primary school

Role playing

Creative drama

Article Type

Research paper

Abstract

The purpose of this research is to examine the trends in the articles of which the study group was elementary school students and were conducted in the field of creative drama in Turkey between the years 2000-2020.. The study was designed with the qualitative research method. The articles within the scope of the research were analyzed using the content analysis technique. The data were accessed through electronic search pages by going into keywords of drama in education, creative drama, dramatization, improvisation, role-playing, primary school in search pages of various journals and the appropriate articles were digitalized in pdf format. The articles digitalized were divided into 1-method 2- distribution according to the primary school level as a study group 3- data collection tools and data analysis techniques 4- conclusion and suggestions 5- lessons and variables associated with creative drama were categorized according to their characteristics, transferred to the table and analyzed. As a result of the research, it was seen that quantitative methods were mostly used in the revised articles, studies were carried out with primary school 4th-grade students and a scale as a quantitative data collection tool, an interview form as a qualitative data collection tool, and data analysis techniques such as t-test and content analysis were mostly used.. In the studies revised, it was determined that the studies related to creative drama respectively reached the results in the themes of the effect of creative drama on the development areas and skills of the students, its contribution to the students as a learning method, its effect on the academic success and the permanence of success, and suggestions made mostly for practitioners and researchers. In addition, it was concluded that most of the studies revised were associated with the Turkish Language Course and writing skills variable, and various suggestions were made in the context of this research results.

Giriş

Her alanda yaşanan gelişimler ve değişimler insan yetiştirme sanatı olarak bilinen eğitimi de büyük ölçüde etkilemekte, yaşanan gelişim ve değişimlere paralel olarak eğitim sürecini etkileyen tüm değişkenlerin de düzenlenmesi beklenmektedir. Bu beklenti doğrultusunda, eğitim sürecinde doğrudan bilgi aktarımından vazgeçerek, davranışların gelişim ve değişiminde önemli olan, yaşantılara ve bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasına imkân sağlanmalıdır. Doğrudan bilgi aktarımına karşı alternatif öğretim yöntem tekniklerinden biri olan ve öğrenmeyi aktif bir süreç haline getirerek öğrencinin bilgiyi yapılandırmasına, yaparak yaşayarak öğrenmesine imkân sağlayan etkili yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır.

San'a (1990, s. 573) göre drama "insanın insanla girdiği her tür dolaysız doğrudan ilişki, etki tepki alışverişi, arada oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile bir dramatik an ya da dramatik durumdur". Yaratıcı drama, Adıgüzel (2006, s.32) tarafından "Grubun yaşantılarından faydalanarak bir konunun ya da olayın doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden faydalanarak canlandırılmasıdır.". şeklinde tanımlanmaktadır. Drama; çocukların gelişim düzeylerini ve başarılarını olumlu yönde etkilemekte, düşünme becerilerinin gelişimini desteklemekte ve çocuklarda var olan ön yargı düzeyinin azaltılmasını sağlamaktadır (Kondoyianni, Lenakakis ve Tsiotsos, 2011). Ezbere dayalı olmayan, öğrenmeyi öğreten, yaratıcı düşünme, problem çözme gibi üst düzey bilişsel becerileri kazandıran, süreç odaklı olan yaratıcı drama yöntemi, ilgi ve yetenekleri farklılaşan günümüzdeki bireyler için etkili bir yöntemdir (Üstündağ, 1998).

Drama, kendine has yaklaşımlara, amaç ve kazanımlara sahip olan bağımsız öğretim programına sahip olabildiği gibi, farklı öğretim programlarında öğrencinin gerekli hedeflere ulaşmasını sağlayabilecek etkili bir yöntem olarak kullanılabilir (Vural ve Somers, 2012). Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılması gereken aktif bir öğrenme yöntemi olduğu ve çeşitli değişkenler açısından öneminin vurgulandığı çalışmalar incelendiğinde, çalışmalarda yaratıcı dramanın toplumsallaşma konusunda işbirliği ve dayanışmanın anlamı konusunda bir farkındalık sağladığı (Pehlivan ve Gökbulut, 2015), akademik başarıya olumlu etkisinin olduğunu (Akdemir ve Karakuş, 2016; Batdı ve Batdı, 2015), öğrencilerin sosyal becerilerin gelişimi ve işbirliği davranışlarını olumlu yönde etkilediğini (Mantaş, 2014), sosyal bilgiler dersi başarısını artırdığı ve derse karşı olumlu tutum geliştirilmesini sağladığı (Kaf ve Uygungül Yılmaz, 2017), okul öncesi dönem çocuklarında değer öğretiminde etkili bir yöntem olduğu (Kaya ve Antepli, 2018; Kılıç, 2017), problem davranışların görülme sıklığının azalması ve sosyal becerilerin gelişmesinde olumlu etkisinin olduğu (Freeman, Fulton ve Sullivan, 2003), işitme engelli çocukların sosyal becerilerini geliştirdiği (Arbay ve Önalın Akfırat, 2012) sürdürülebilirlik için eğitim-öğretimde dramanın önemli olduğu (McNaughton, 2004), eğitsel / mesleki hedef belirleme sürecinde öğrencilerin kendilerini yetkin görme düzeylerinde artırmada etkili olduğu (Ergin ve Akfırat, 2013), duygusal zeka becerilerinin gelişiminde etkili olduğu (Kasapoğlu, Güneysu, 2016), konuşma becerilerini geliştirdiği (Öztürk, 2017) sonuçlarına ulaşıldığı belirtilmektedir.

Uzgören (2011), öğrenme türleri olan hareket ve etkileşim yolu ile öğrenmede; aktif, tartışarak, yaşantıya dayalı, keşfederek, iş birliği yaparak öğrenmede; kavram ve duygusal öğrenmede dramanın işlevsel bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca dramanın özgüven gelişimini sağlama, empati yeteneğini geliştirme, kendini ifade etme becerisi kazandırma, yaratıcılığı geliştirme, sorumluluk duygusu kazandırma, öğrenmede kalıcılığı sağlama, bireyin hayatı çok yönlü algılamasını sağlama,

farklı görüşlere saygı duyma, eleştirel düşünme becerisini kazandırma gibi bir çok gelişim alanına katkı sağladığını, dramanın bilginin sadece depolanmasına değil işlevsel olarak kullanılmasına da fırsat yarattığını belirtmektedir. Novarro, (2011) yaratıcı dramanın bireylerin değişimini sağlayarak çevrenin değişimine de katkı sağladığını, bireyin özgürlük duygusu ile kendini ifade etme becerisini ve kendine olan güvenini artırdığını vurgulamaktadır. Öztürk (2001) ise benzer bir ifade ile her yaşta bireyin katılabileceği yaratıcı dramanın bireye özgürlükler tanıyarak coşku yaşattığını, öfke, korku, gibi duyguların boşalımı için de sağlıklı bir ortam yarattığını belirtmektedir.

Alanyazın incelendiğinde yaratıcı drama alanında ilkökul öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da yaratıcı dramanın etkili bir yöntem olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmalarda yaratıcı drama destekli matematik öğretiminin ders kitabındaki etkinliklere göre akademik başarıyı daha çok artırdığı (Aktepe ve Bulut, 2014; Soylu Makas, 2017), dil becerileri alanında yaratıcı dramanın, sözcük öğretiminde öğrencilerin sözcük bilgisi üzerinde olumlu etki yarattığı (Demircioğlu ve Akkuş İspir, 2016; Metinnam ve Erdoğan, 2016), dil bilgisi öğretimini öğrenciler için daha anlamlı kıldığı ve öğrencilerin dil bilgisine karşı olumlu tutum geliştirdiği (Bulut, 2015), yazma becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilediği (Çer, 2017; Memiş, Sever ve Bozkurt, 2016; Sulak ve Erdoğan, 2019; Terzioğlu Ünveren, 2018), öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirdiği (Öztürk, 2017), öğrencilerin okuma motivasyonunu olumlu yönde etkilediği (Erdoğan, Erdoğan ve Uzuner, 2018) ve okuduğunu anlamada olumlu yönde etkisinin olduğu (Çöklü Özkan, 2018) belirtilmiştir. Ayrıca yapılandırılmış drama eğitim programının çocukların karar verme becerilerini geliştirdiği (Çakmakçı ve Özabacı, 2013), dramanın ilkökul öğrencilerinin empati becerilerini geliştirdiği (Çakır, Baysal ve İnan Yıldız, 2019), sosyal beceri ve işbirliği davranışlarını olumlu yönde etkilediği (Mantaş, 2014), değerlerin kazandırılmasında etkili olduğu, öğrenme sürecini somutlaştırdığı (Çelik ve Buluç, 2018; Erdem Zengin ve Yalçınkaya, 2016;), öğrencilerin sosyal gelişiminde etkili olduğu (Eroğlu ve Köktan, 2020), öğrencilerin yaratıcılığını geliştirdiği (Ulaş, Tedik ve Sevim, 2014) belirtilmektedir.

Yaratıcı drama alanında son yıllarda yapılan birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Yapılan alanyazın incelemelerinde, Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği (Can Yaşar ve Aral, 2011), dramayla dil alanında yapılan lisansüstü araştırmaların eğilimlerin incelendiği (Eski, 2019), Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılmış tezlere yönelik betimsel bir analiz çalışmasının yapıldığı (Calp ve Seçgin, 2019), Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerinin incelendiği (Samsa, 2020) çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılan makalelerin eğilimlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan bu araştırma da ilkökulda eğitim sürecinde birçok değişken ile ilişkilendirilen ve etkili olduğu düşünülen yaratıcı drama yöntemi ile ilgili yapılan çalışmaların eğilimleri incelenmiş ve 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerin genel yapısının bütüncül bir şekilde değerlendirilmesinin son yıllarda yapılan çalışmaların eğilimlerinin özetlenmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu bağlamda yöntem, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri, yaratıcı drama ile ilişkilendirilen değişkenler, yaratıcı dramanın etkisinin araştırıldığı dersler açısından eğilimlerin incelenmesi sonucu elde edilen bulguların, yapılacak olan yeni çalışmaların özgünlüğüne katkı sağlayacağı ve bu alanda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara konu kapsamında değişkenlerin belirlenmesinde yön gösterebileceği düşünülmektedir. Bu yönleri ile bu araştırmanın ilgililere ve araştırmacılara yararlı ve yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri olan makalelerin eğilimlerini incelemektir. Bu bağlamda makalelerin 1- kullanılan yöntemlerin dağılımı, 2- çalışma grubu olarak ilkokul seviyesine göre dağılımı, 3- veri toplama araçlarının ve veri analiz tekniklerinin dağılımları ,4- ulaşılan sonuç ve önerilerin dağılımları, 5- yaratıcı drama ile ilişkilendirilen dersler ve değişkenler açısından araştırılması hedeflenmiştir. Bu genel hedef ışığında yaratıcı drama alanına genel bir bakış sağlanmaya çalışılmış ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2000-2020 yılları arasında alan yazında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerde kullanılan nicel ve nitel yöntemlerin sayısal olarak dağılımı nasıldır?
2. 2000-2020 yılları arasında alan yazında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerde çalışma grubu olarak ilkokul seviyesine göre dağılım nasıldır?
3. 2000-2020 yılları arasında alan yazında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerde veri toplama araçlarının ve veri analiz tekniklerinin dağılımları nasıldır?
4. 2000-2020 yılları arasında alan yazında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerde ulaşılan sonuç ve önerilerin dağılımları nasıldır?
5. 2000-2020 yılları arasında alan yazında yaratıcı drama alanında yapılan makalelerde yaratıcı drama ile ilişkilendirilen dersler ve değişkenler nelerdir?

Araştırmanın Sınırlılığı

Bu çalışmada, 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri olan makalelerin incelenmesi hedeflenmiştir. Literatürde çalışma grubu olarak ilkokul ve ortaokul öğrencilerini kapsayan ve ilköğretim öğrencileri olarak ele alınan çalışmalarda, 4.sınıflar ile birlikte 5., 6., 7. ve 8. sınıflar da ele alındığından bu çalışmalar incelemeye dâhil edilmemiştir. Bu çalışma sadece ilkokul öğrencilerini ele alan araştırma makalelerini kapsadığından, derleme makaleler de bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Bu durumlar çalışmanın sınırlılığı olarak kabul edilebilir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı” (Karasar, 2015, s.77) olarak tanımlanan tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki makaleler tümevarımsal içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimşek (2013, s.45) tarafından “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır. Doküman incelemesi ise tek başına ya da diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte kullanılabilen, araştırılması amaçlanan olgular hakkında bilgileri kapsayan yazılı materyallerin analizini içeren yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Veri analiz tekniği olarak ise içerik analizi kullanılarak makaleler incelenmiş ve Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri

olan makalelerin eğilimleri belirlenmeye çalışılmıştır. İçerik analizi; amaçları belirleme, kavramları tanımlama, analiz birimlerini belirleme, konu ile ilgili verilerin yerini belirleme, mantıksal bir yapıyı geliştirme, kodlama kategorilerini belirleme, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşan (Büyüköztürk, Kılış-Çakmak, Erkan-Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016) birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, bunları anlaşılır bir şekilde düzenleyerek yorumlamayı amaçlayan bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu teknik, var olan doküman veya durumların derinlemesine incelenmesine imkân sağladığından doküman incelemesi tekniğinin kullanılmasının bu araştırmanın amacına uygun olacağı düşünülmüştür.

Araştırma Alanı

Bu araştırmanın alanını, Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri olan toplam 46 makale oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem seçimi belirlenirken olgu ve olayların keşfedilmesi ve açıklanmasında yararlı olduğu düşünülen (Yıldırım ve Şimşek, 2013) amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, ölçütün araştırmacı tarafından belirlenebildiği ya da daha önceden hazırlanan bir ölçüt listesi kullanılarak yapılabilen, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasını içeren, örneklemin belirlendiği bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada birinci ölçüt olarak, veri tabanı sistemlerinde yer alan drama alanında yapılmış çalışmalar olması; ikinci ölçüt olarak, çalışmaların 2000-2020 yılları arasında yayımlanmış olması; üçüncü ölçüt olarak ise çalışma grubunun ilkokul öğrencileri olması belirlenmiştir. Araştırmada sadece bu ölçütler kapsamındaki çalışmalar incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri olan 46 makalenin yer aldığı bu çalışmada veri toplama süreci şu şekilde yürütülmüştür: Veri toplamanın birinci aşamasında araştırma kapsamında yer alan makaleler, Google Akademik-Scholar, Eric (Sadece Türk yazarlar), elektronik tarama sayfalarına drama, yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama / yapma, ilkokul anahtar kelimeleri girilerek taranmış ve bulunan uygun makaleler pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Buna ek olarak, 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve farklı anahtar kelimelerle taranan çalışmaları göz ardı etmemek için ilköğretim kavramı ile de taramalar yapılmıştır. Aynı yöntem ve şekil ile Yaratıcı Drama Dergisi, Eğitim ve Bilim Dergisi ve üniversitelere ait dergi isimlerinin arama sayfalarına ilgili anahtar kelimeler yazılarak tarama yapılmış ve ilgili makaleler pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Sonuç olarak künyesine ulaşılan toplam 46 makale bu çalışmada incelenmiştir. Literatür taraması sonucunda elde edilen 46 makalenin araştırmaya dâhil edilmesinde dikkat edilen ölçütler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. İlgili çalışmaların belirlenen yıllarda yayınlanmış olmasına dikkat edilmiştir.
2. Araştırmanın amacı; Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan ve çalışma grubu ilkokul öğrencileri olan makalelerin eğilimlerini incelemek olması nedeniyle; ilköğretim olarak geçen ve ilkokul 4.sınıftan sonraki eğitim kademesi ile öğretmenlerle, öğretmen adayları ile ya da farklı gruplarla ilgilenen çalışmalar araştırma alanına dâhil edilmemiştir.

3. Araştırmanın amacı gereği, araştırma makaleleri kapsama alınmış, 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan teorik çalışmalar araştırmaya dâhil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamındaki makaleler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Makaleler yayımlandıkları yıla göre M1, M2, M3... şeklinde kodlanmıştır. Aynı yıl yayınlanan makalelerde yayın tarihi dikkate alınarak sıralanmıştır. İkinci aşamada ise, bilgisayar ortamına aktarılan makaleler 1-yöntem, 2- çalışma grubu olarak ilkökul seviyesine göre dağılımı, 3- veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri, 4- ulaşılan sonuç ve öneriler, 5- yaratıcı drama ile ilişkilendirilen dersler ve değişkenler yönünden özelliklerine göre ayrılarak tabloya aktarılmış ve çözümlenmiştir. Makaleler belirtilen inceleme alanlarına dikkat edilerek iki araştırmacı tarafından da derinlemesine okunmuş, gerekli notlar çıkarılmış ve bazı inceleme alanları için kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan kod ve kategoriler nitel araştırma alanında uzman iki araştırma görevlisi tarafından incelenerek, verilen dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış, düzenlenen kısımlar yeniden değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Verilerin çözümlenmesinin son aşaması olan bulguların yorumlanması aşaması ise tema ve kodlara dayalı olarak yapılmıştır. Bu aşamada toplanan verilere anlam kazandırmak amacıyla bulgular arasındaki ilişkiler açıklanmış, neden-sonuç ilişkileri kurulmuş, bulgulardan bir takım sonuçlar çıkarılmış, bütüncül bir şekilde bulgular özetlenmiş ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar, herhangi bir veri kaybı yaşanmaması için dikkatli bir biçimde incelenmiştir. Her bir çalışmanın 1-yöntem 2- çalışma grubu olarak ilkökul seviyesine göre dağılımı 3- veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri 4- ulaşılan sonuç ve öneriler 5- yaratıcı drama ile ilişkilendirilen dersler ve değişkenler parametrelerine uygun olacak şekilde kodlanmasına dikkat edilmiştir. Elde edilen verilerin güvenirliliğini sağlamak için rastgele seçilen 5 makale iki alan uzmanı tarafından analiz edilmiş ve analizler arasında kıyaslama yapılmıştır. Birden fazla araştırmacı veri analizinde birlikte çalışıyorsa, araştırmacılar aynı verileri kodlayarak, kodlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları sayısal olarak karşılaştırıp, güvenirlilik yüzdesine ulaşmaları gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda iki alan uzmanı tarafından yapılan analizler incelendiğinde analizlerin tamamında görüş birliğine varılmış olup, güvenirlilik sağlanmıştır. Ayrıca kodlama ve tema oluşturma sürecinde oluşturulan kod ve kategoriler, nitel araştırma konusunda uzman iki akademisyen tarafından incelenerek, verilen dönütlerle düzeltmeler yapılmış, araştırmanın geçerlik ve güvenirlilik kontrolü sağlanmıştır. Bu aşamadan sonra diğer makalelerin incelemesi asıl araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırma sonuçları frekans ve yüzde değerleriyle ifade edilerek yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan alt amaçlar ile ilgili bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 1. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımları

Tema	Kod	f
Nicel	Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen	22
	Tek grup ön test-son test desen	4
	Tek denekli araştırma deseni	1
Toplam		27
Karma	Çeşitleme (triangulation)	8
	Gömülü desen	2
	Açımlayıcı	1
Toplam		11
Nitel	Durum çalışması	4
	Belirtilmemiş	3
	Eylem araştırması	1
Toplam		8
Genel Toplam		46

Tablo 1 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkökul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında sırasıyla en çok nicel, karma ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Tablo 2. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Çalışma Grubu Olarak İlkokul Seviyesine Göre Dağılımları

Tema	Kod	f
Çalışma Grubu	İlkokul 4.sınıf	25
	İlkokul 3.sınıf	10
	İlkokul 2.sınıf	5
	İlkokul Seviye Grubu Belirli Olmayan	4
	İlkokul 2. ve 3.sınıf	1
	İlkokul 1	1
	Toplam	46

Tablo 2 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkökul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarının en çok ilkökul 4.sınıf öğrencileri ile en az da ilkökul 1.sınıf öğrencileri ile yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Veri Toplama Araçlarının Dağılımları

Tema	Kod	f
Nicel	Ölçek	21
	Başarı testi	13
	Değerlendirme formu	5
	Anket formu	3
	Test	2
	Kontrol listeleri	1
	Puanlama anahtarı	1
Toplam		46
Nitel	Görüşme formu	11
	Günlük	6
	Odak grup görüşmesi	5
	Gözlem formu	5
	Kişisel bilgi formu	5
	Etkinlik materyalleri	5
	Değerlendirme amaçlı yazılı kâğıdı	4
	Video kaydı	3
	Doküman inceleme	1
Toplam		45
Genel Toplam		91

Tablo 3 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkökul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında nicel ve nitel veri toplama araçlarının sayısal dağılımının birbirine yakın olduğu, en çok kullanılan nicel veri toplama araçlarının ölçek ve başarı testi, en çok kullanılan nitel veri toplama aracının ise görüşme formu olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımları

Tema	Kod	f
Nicel	t testi	21
	Wilcoxon işaretli sıralar testi	10
	Mann Whitney U testi	7
	ANCOVA(Kovaryans)	6
	ANOVA	4
	Shapiro-Wilk normallik testi	2
	Freedman Testi	1
	<i>Kruskal Wallis testi</i>	1
	<i>MANCOVA</i>	1
	<i>Kruskal- Wallis Testi</i>	1
	Skewness- Kurtosis	1
	Ki Kare Testi	1
	Bonferroni çoklu karşılaştırma testi	1
Toplam		57

Tablo 4. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımları (Devamı)

Tema	Kod	f
Nitel	İçerik analizi	12
	Betimsel analiz	9
	Belirtilmemiş	2
	Diğer	2
Toplam		25
Genel Toplam		82

Tablo 4 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında en çok nicel veri analiz tekniklerinin kullanıldığı, nicel veri analiz tekniklerinden de sırayla en çok t testi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca nitel veri analiz tekniklerinden de en çok içerik analizi kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Tablo 5. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri İle Yapılan Drama Çalışmalarında Ulaşılan Sonuçların Dağılımları

Tema	Alt Tema	Kod	f	
Akademik Başarıya ve Başarı Kalıcılığına Etkisine Yönelik Sonuçlar	Olumlu Sonuçlar	Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarı artışı	3	
		Fen Bilimleri dersine yönelik akademik başarı artışı	2	
		Disiplinler Arası akademik başarı artışı	2	
		Hayat Bilgisi dersine yönelik akademik başarı artışı	1	
		Matematik dersine yönelik akademik başarı artışı	1	
		Türkçe dersine yönelik akademik başarı artışı	1	
		İngilizce dersine yönelik akademik başarı artışı	1	
		Müzik öğretiminde başarı artışı	1	
		Başarıda kalıcılık sağlanmıştır.	2	
		Başarıda kalıcılık sağlanmamıştır.	2	
Toplam			16	
Gelişim Alanlarına ve Beceri Kazanımına Etkisine Yönelik Sonuçlar	Dil beceri alanına yönelik sonuçlar	Yazma becerisini geliştirmiştir	9	
		Okuma becerisini geliştirmiştir.	4	
		Konuşma becerisini geliştirmiştir.	4	
		Dinleme becerisini geliştirmiştir.	1	
		Kitap okuma isteğini artırmıştır.	1	
		Diğer	1	
		Sosyal –Duyuşsal	Öz yönetim becerisi	3
		Beceri Alanına Yönelik	Empati becerisi	1
		Girişimcilik becerisi	1	
		Diğer	1	
Bilişsel beceri alanına yönelik	Kavrama ve uygulama basamağında gelişme sağlanmıştır.	1		
Toplam			27	

Tablo 5. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri İle Yapılan Drama Çalışmalarında Ulaşılan Sonuçların Dağılımları (Devamı)

Tema	Alt Tema	Kod	f
Öğrenme Yöntemi Olarak Öğrencilere Katkısına Yönelik Sonuçlar		Eğlenerek öğrenme sağlar.	9
		Motivasyonu sağlar.	6
		Etkin katılım sağlar.	2
		Samimi düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlar.	1
		Etkili öğrenme sağlar.	1
		Düşünme becerilerini geliştirir.	1
Toplam			20
Tutumlara Etkisine Yönelik Sonuçlar		Öğrencilerde olumlu tutum geliştirmiştir.	9
		Öğrencilerin tutumlarında değişim olmamıştır.	2
Toplam			11
Kavram Kazanımına Etkisine Yönelik Sonuçlar	Hayat Bilgisi dersi kapsamında kavramlar	Değer kazanımına etkisi olmuştur	4
		Mekânsal algılama kavramı kazanımına olumlu etkisi olmuştur	1
	Sosyal Bilgiler dersine yönelik kavramlar	Ünite kapsamında kavram kazanımında etkili olmuştur.	1
		İletişim ve etkileşim kavramları kazanımında etkili olmuştur	1
	Matematik dersine yönelik kavramlar	Sayısal işlemler öğrenme alanına yönelik kavram kazanımında etkili olmuştur.	2
	Türkçe dersine yönelik kavramlar	Atasözleri ve mecaz sözcük öğretiminde etkili olmuştur.	1
Toplam			10
Genel Toplam			84

Tablo 5 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkökul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında sonuçların sırasıyla en çok “Gelişim alanlarına ve beceri kazanımına etkisine yönelik sonuçlar”, “Öğrenme yöntemi olarak öğrencilere katkısına yönelik sonuçlar”, “Akademik başarıya ve başarı kalıcılığına etkisine yönelik sonuçlar” temalarında birleştiği görülmektedir.

Tablo 6. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Sunulan Önerilerin Dağılımı

Tema	Kod	f
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	Etkili bir yöntem olarak eğitim sürecinde yaratıcı dramadan yararlanılmalıdır.	37
	Drama ile ilgili olmayan diğer öneriler	10
	Drama etkinliklerinin planlanmasına yönelik öneriler	7
	Drama kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik öneriler	4
	Drama konusunda teorik bilginin artırılmasına yönelik öneriler	3
Toplam		61
Araştırmacıya Yönelik Öneriler	Farklı değişkenler bağlamında araştırmanın konusuna yönelik öneriler	22
	Araştırmalara ait çalışma grubuna ilişkin öneriler	9
	Araştırma yöntemlerine ilişkin öneriler	5
	Farklı dersler kapsamında yapılmasına yönelik öneriler	4
Toplam		40
Ders Materyali ve Program Hazırlayıcılara Yönelik Öneriler	Eğitim programları içeriğine yönelik öneriler	10
	Eğitim programı uygulama metotlarına yönelik öneriler	7
	Hizmet içi eğitim planlanmasına yönelik öneriler	7
	Drama ile ilgili olmayan öneriler	4
Toplam		28
Eğitim Kurumu Yöneticilerine Yönelik Öneriler	Eğitim etkinliklerinin planlanması ve düzenlenmesine yönelik öneriler	4
	Fiziksel ortamın düzenlenmesine yönelik öneriler	4
Toplam		8
Öneri Sunulmayan		2
Toplam		2
Genel Toplam		139

Tablo 6 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkököl öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında önerilerin sırasıyla en çok “Uygulayıcılara Yönelik Öneriler”, ve “Araştırmacıya Yönelik Öneriler” teması altında toplandı, “Uygulayıcılara Yönelik Öneriler” teması altında en çok “Etkili bir yöntem olarak eğitim sürecinde yaratıcı dramadan yararlanılmalıdır.” önerisinin sunulduğu, “Araştırmacıya Yönelik Öneriler” teması altında ise en çok “Farklı değişkenler bağlamında araştırmanın konusuna yönelik öneriler” sunulduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 7. 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de İlkokul Öğrencileri ile Yapılan Drama Çalışmalarında Dramanın İlişkilendirildiği Dersler ve Değişkenler Dağılımı

Tema	Kod	f	
Türkçe Dersi	Yazma becerisi	8	
	Konuşma becerisi	3	
	Derse karşı tutum	3	
	Okuma becerisi	2	
	Dinleme becerisi	1	
	Akademik başarı ve kalıcılık	1	
	Okuma sevgisi ve ilgisi	1	
	Atasözleri öğretimi	1	
Toplam		20	
Diğer	Sınıf içi etkinliklere katılım düzeyi	1	
	Karar verme becerisi	1	
	Öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri	1	
	Sosyal beceri alanında konuşma ve ilişki kurma becerileri	1	
	Empati becerisi	1	
	Farklı kültürleri tanıma ve bir arada yaşama çalışmaları	1	
	Sosyal duygusal öğrenme	1	
	Toplam		7
	Sosyal Bilgiler Dersi	Öğrencilerin sosyal bilgiler tutumları, akademik başarıları ve kalıcılıklar	2
Akademik başarı		1	
Tutumlar		1	
Değerler		1	
Toplam			5
Matematik Dersi	Akademik başarı	1	
	Kesir öğretimi	1	
	Toplama işlemi	1	
	Matematik eğitimi	1	
Toplam		4	
Hayat Bilgisi Dersi	Akademik başarı	1	
	Amaç belirleme becerileri	1	
	Yöntem olarak etkililiği	1	
	Değerler	1	
	Bilişsel alan basamakları	1	
Toplam		5	
Fen Bilimleri Dersi	“Canlılar Dünyasına Yolculuk” ünitesinin işlenmesi	1	
	Maddedeki değişiklikleri öğretmede etkinliği	1	
	Toplam		2
İngilizce	Sözcük gruplarının öğretilmesi	1	
	İngilizce öğretimi	1	
Toplam		2	
Diğer	Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi kapsamında değer öğretimi	1	
	Müzik dersine karşı tutum	1	
	Toplam		2
Genel Toplam		47	

Tablo 7 incelendiğinde, 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında dramanın en çok ilişkilendirildiği dersin Türkçe dersi olduğu ve Türkçe dersindeki en çok ilişkilendirilen değişkenin de yazma becerisi olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda tartışılmıştır. Araştırma kapsamında 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de yaratıcı drama alanında ilkokul öğrencileri ile yapılan 46 çalışma incelenmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımları incelenmiştir. İncelenen çalışmaların yarısından fazlasında nicel araştırma yöntemleri, nicel araştırma yöntemlerinden de hepsinde deneysel yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir. İkinci olarak en çok kullanılan yöntemin karma yöntem olduğu, en az kullanılan yöntemin ise nitel araştırma yöntemleri olduğu tespit edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan durum çalışmasıdır. Literatürde yaratıcı dramayla ilgili yapılan tezlerde kullanılan yöntemlerin incelenmesi sonucunda araştırma sonucumuzla aynı sonuçları gösteren çalışmalar mevcuttur (Calp ve Seçgin, 2019; Eski, 2019; Samsa, 2020). Bu sonuçlar araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. İncelenen çalışmalarda çoğunlukla öğrencilerin yaratıcı drama eğitimi uygulamaları sonrasındaki değişimleri incelemeye çalışıldığından müdahale sonrası etkilerin araştırıldığı çalışmaların sayısı oldukça fazla olduğu görülmüştür. Bu sonuç araştırmacıların çağdaş eğitim sisteminde öğrenci merkezli eğitim-öğretim planlama çalışmalarında, alternatif öğretim yöntem ve tekniklerinden biri olan yaratıcı dramanın etkililiğinin araştırılması isteğinden kaynaklanıyor olabilir. Buna karşın incelenen çalışmalarda nitel araştırma yöntemlerinin daha az kullanıldığı görülmüştür. Bunun nedeni drama konusunda öğrenci grubu ile yapılan çalışmalarda etkisi incelenen değişkenlerin (başarı, tutum, beceri düzeyi vb.) nicel araştırma yöntemlerine daha uygun olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Oysa sonuca değil sürece odaklanan drama etkinliklerinin (Adıgüzel, 2016) doğasının genelleme kaygısı taşımadan derinlemesine bilgi alabilmeye imkân sağlayan nitel araştırmaya daha uygun olduğu söylenebilir. Ayrıca incelenen çalışmalarda drama konusunda özellikle son yıllarda karma yöntemin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Bunun nedeni araştırmacıların yapmış oldukları araştırmalarda hem nicel, hem nitel veri toplama kaynakları ile analiz gerçekleştirerek daha güvenilir sonuçlar elde etme isteği olabilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında çalışma grubu olarak ilkokul seviyesine göre dağılımları incelenmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde ilkokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun ilkokul 4.sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde yaratıcı drama alanında yapılan çalışmaların en fazla ortaokul öğrencileri ile, ikinci olarak da ilkokul öğrencileri ile yapıldığı görülmüştür (Calp ve Seçgin, 2019; Eski, 2019; Samsa, 2020). Ayrıca Calp ve Seçgin (2019) yaratıcı dramayla ilgili yapılan tezlerde ilkokul öğrencilerinden en çok 4. sınıf öğrencileri ile çalışıldığı, ilkokul 1.sınıf öğrencileri ile hiç çalışılmadığını tespit etmiştir. Belirtilen bu sonuç, bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte olup, buradan hareketle akademik çalışmalarda benzer yönelimler olduğu kanısına ulaşılabilir. Araştırmacıların en çok ilkokul 4.sınıf öğrencilerini tercih etme nedeni, yaratıcı drama uygulamaları konusunda yönergelerini daha iyi anlayabilecek ve uygulayabilecek bir seviyede oldukları ayrıca sınıf yönetiminin de bu öğrenci grubunda daha

kolay olabileceği düşüncesine sahip olduklarından kaynaklı olabilir. Araştırmada ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin en az çalışma yapılan grup olduğu görülmüştür. Bunun nedeni araştırmacıların hem daha küçük bir yaş grubu olduğundan sınıf yönetiminde ve drama uygulamalarında problem yaşayacakları düşüncesi, hem de ilk okuma yazma sürecinde yoğun etkinlik programları sebebiyle okul yönetiminin bu grup ile araştırma yapılması yönündeki olumsuz tutumundan kaynaklı olduğu söylenebilir. Yine incelenen çalışmalarda sadece iki çalışmanın özel okulda öğrenim gören öğrencilerle yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum bazı bölgelerde özel okul olmaması, devlet okullarının sayısının fazla olması ve devlet okullarına erişiminin daha kolay olması ile açıklanabilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında, veri toplama araçları ile veri analiz tekniklerinin dağılımları incelenmiştir. İncelenen çalışmalarda nicel ve nitel veri toplama araçlarının sayısal dağılımının birbirine yakın olduğu, nicel veri toplama araçlarında sırayla en çok ölçek ve başarı testi kullanıldığı, nitel veri toplama araçlarında da en çok görüşme formu kullanıldığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde yaratıcı drama alanında yapılan tezlerde de en çok kullanılan veri toplama aracının ölçek olduğu, bunu sırasıyla görüşme formu, bilgi formu ve başarı testi izlediği tespit edilmiştir (Calp ve Seçgin, 2019). Samsa (2020) ise Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini incelediği çalışmasında en fazla kullanılan veri toplama araçlarının sırasıyla görüşme formu, tutum ölçekleri, başarı testi, kişisel bilgi formu olduğunu tespit ettiğini belirtmiştir. Veri toplama araçlarındaki dağılımda seçilen yöntem belirleyici olduğundan ve incelenen çalışmalarda karma yöntem kullanımı da yaygın olduğundan, en az kullanılan nitel yönteme ait olan nitel veri toplama araçlarının kullanımının da nicel veri toplama araçları kadar tercih edildiği söylenebilir. Bu sonuçlardan hareketle, drama daha çok başarı, beceri, tutum gibi değişkenlerle ilişkilendirildiğinden ve bu değişkenler için en uygun ölçme aracının ölçek ve başarı testi olarak görülmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Nitel veri toplama araçlarında araştırmanın niteliğine göre ve karma yöntemde nicel verileri en uygun şekilde desteleyecek veri toplama araçlarına daha fazla yer verildiği söylenebilir.

Aynı alt problem kapsamında incelenen çalışmalardaki nicel veri analiz tekniklerinin dağılımında sırayla en çok t testi ve nitel veri analiz tekniklerinde ise en çok içerik analizi kullanıldığı tespit edilmiştir. Geçmiş yıllardan 2019 yılı sonuna kadar yapılan yaratıcı dramaya yönelik lisansüstü tezlerinin veri analizlerine göre dağılımlarını inceleyen Samsa (2020) da araştırma sonucumuzla aynı sonuca ulaşmıştır. Bu sonuçlardan hareketle yaratıcı drama alanında yapılan çalışmalarda çoğunlukla kullanılan veri analiz tekniklerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir. Birbirinden bağımsız iki grubun bir bağımlı değişkene ortalamalarının karşılaştırılarak aralarında önemli bir fark olduğunu belirleme ya da bir gruba belirli aralıklarla uygulanan testlerin ortalamaları arasında farklılık olup olmadığını belirleme amacına hizmet eden t testinin (Ekiz, 2015) daha çok tercih edilme nedeni, yaratıcı drama çalışmalarında daha çok deneysel yönetime başvurulmasından kaynaklandığı söylenebilir. Nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizin daha çok tercih edilme nedeni ise araştırmacıların problemleri daha derinlemesine inceleme ve daha net sonuçlar ortaya koyabilme isteğinden kaynaklı olabilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında, ulaşılan sonuç ve önerilerin dağılımları incelenmiştir. İncelenen çalışmalarda yaratıcı drama ile ilgili çalışmaların sırayla en çok, yaratıcı dramanın öğrencilerin gelişim alanlarına ve beceriye etkisi, öğrenme yöntemi olarak öğrenciye katkısı, akademik başarı ve başarı kalıcılığına etkisi temalarında sonuca ulaştıkları tespit edilmiştir.

Geçmiş yıllardan 2019 yılı sonuna kadar yapılan yaratıcı dramaya yönelik lisansüstü tezlerinin sonuçlarına göre dağılımlarını inceleyen Samsa (2020), en çok vurgulanan sonuçları sırasıyla; yaratıcı drama yönteminin derslerde kullanımının öğrencilerin başarısına, başarının kalıcılığına, tutumlarına olumlu etkisinin olduğu, beceri kazandırma ve geliştirmede etkili olduğu ve geleneksel yöntemlere göre farklı ve etkili olduğu sonuçlarına varıldığını belirtmiştir. İncelenen araştırma sonuçlarında, ele alınan değişkenler bağlamında sonuçlara ulaşıldığını, daha çok araştırmacıların kullanılan yöntemlerin öğrencilerin gelişimine katkı sunacak çok yönlü ve işlevsel bir yöntem olması beklentisinden kaynaklandığı ve bu bağlamda araştırmalarını yürütmek istedikleri söylenebilir.

Aynı alt problem kapsamında önerilerin dağılımları incelendiğinde; önerilerin sırayla en çok uygulayıcılara yönelik ve araştırmacılara yönelik olarak sunulduğu tespit edilmiştir. Uygulayıcılara yönelik önerilerin en çok “etkili bir yöntem olarak eğitim sürecinde dramadan yararlanılmasına yönelik” sunulduğu, araştırmacılara yönelik önerilerin ise en çok “farklı değişkenler bağlamında araştırmanın konusuna yönelik” sunulduğu tespit edilmiştir. Samsa (2020) yaratıcı drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelediği çalışmada, tezlerde yer alan önerilerin en çok “yaratıcı dramanın çeşitli derslerde ve konularda kullanımına ilişkin araştırmalar yapılmasına ilişkin” öneriler sunulduğu, ikinci olarak da uygulayıcılara yönelik “yaratıcı dramanın kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik” öneriler sunulduğunu belirtmiştir. Bu çalışma sonucu, araştırma sonucumuzla benzerlik göstermektedir. Bu araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda, önerilerin daha çok uygulayıcılara yönelik olmasının, yaratıcı dramanın uygulamaya yönelik etkinlik bazlı bir yöntem olma özelliğinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Uygulayıcılara yönelik önerilerin de en çok “etkili bir yöntem olarak eğitim sürecinde dramadan yararlanılmasına yönelik” sunulma nedeni de, araştırma sonucunda ulaşılan olumlu sonuçlar bağlamında etkili bir yöntem olduğu ve eğitimde kullanılması gerektiği düşüncesinin baskın olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Bu araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda önerilerin en az “eğitim kurumu yöneticilerine yönelik” geliştirildiği görülmüştür. Otrar ve Çöme (2013) okullarda yaratıcı drama etkinlikleri uygulamalarında yöneticilerin eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinde, öğretmenlerin koordinasyonunda önemli bir rolü olduğunu vurgulayarak, öğretmenlerin eğitim etkinliklerinde yaratıcı drama kullanımında, eğitim yöneticisinin yaratıcı drama etkinliklerine karşı geliştirdiği olumlu tutumun dahi etkili olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada “eğitim kurumu yöneticilerine yönelik” önerilerin az geliştirilmesi ile ilgili olarak, araştırmacıların yaratıcı drama uygulamalarında okul idaresinin etkisinin daha az olduğu düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. Oysa okul idaresinin yaratıcı drama uygulamalarında öğretmenlerin uygulamada yaşayacağı problemlere çözüm sunma, öğretmenlere gerekli şartları hazırlayarak öğretmenlerin ve öğrencilerin motivasyonunu sağlama gibi sorumluluklar alması gerekmektedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında 2000 - 2020 yılları arasında Türkiye’de ilkokul öğrencileri ile yapılan drama çalışmalarında dramanın ilişkilendirildiği dersler ve değişkenler incelenmiştir. İncelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun Türkçe Dersi ilişkilendirildiği görülmüştür. Türkiye’de 2017 yılına kadar yazılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyen Calp ve Seçgin (2019) yaptıkları çalışmada yaratıcı dramanın sırasıyla en çok İngilizce, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Müzik dersi ile ilişkilendirildiğini belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucundan hareketle, yaratıcı drama alanında yapılan tezler ile makaleler arasında farklılaşma olduğu söylenebilir. Bunun nedeni tez yazan araştırmacıların kendi branşlarında yazmak isteme eğilimlerinin olabileceğinin etkili olduğu söylenebilir. Bu çalışma kapsamında sadece ilkokul öğrencileri ile yapılan yaratıcı

drama çalışmaları incelendiğinden, araştırmacıların ilkokulda daha çok Türkçe derslerinde drama yönteminin elverişli bir yöntem olduğu ve Türkçe dersinin drama ile daha ilişkili olduğu algısına sahip oldukları söylenebilir. Bu araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda da matematik dersi ile ilişkilendirilen çalışmaların az olduğu görülmüştür. Gürbüz ve Toptaş (2020) ilkokul matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik 2005-2020 yılları arasında yayınlanan makalelerin alan yazın araştırması sonucunda sadece 6 çalışmaya ulaştıklarını belirtmişlerdir. Literatürde matematik dersinde yaratıcı dramanın etkili olduğu sonucuna ulaşan (Çolak, 2019; Soylu Makas, 2017) araştırmalara rastlamak mümkündür. Matematik dersinde yaratıcı dramanın etkili olduğu düşünülmesine rağmen az kullanılma gerekçesi, sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı dramayı kullanmaya çalıştıkları, etkili bir yöntem olduğuna inandıkları ancak öğrenciden, öğretmenden, müfredattan ve sınıfın fiziki koşullarından kaynaklı olarak problem yaşadıkları şeklinde belirtilmiştir (Aykaç ve Köğçe, 2014). Yaratıcı dramanın her derste kullanılabilir bir yöntem olduğu ancak uygulayıcıların yöntem bilgisinin yeterli olması, öğrenci ve öğretmen motivasyonunun yüksek olması, fiziki şartların uygunluğu, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi gibi faktörlerin derslerde yaratıcı dramanın kullanımında etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında aynı alt problem başlığı altında incelenen drama çalışmalarında dramanın ilişkilendirildiği değişkenlere bakıldığında “öğrenci başarısı” değişkeni ile Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, İngilizce, Sosyal Bilimler dersi ile ilişkilendirilen en az bir çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Öğretim kademesi ve ders türüne göre farklı düzeyde olmak üzere, derslerde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Akdemir ve Karakuş, 2016). Bu sonuca bağlı olarak araştırmacıların değişken olarak akademik başarıyı almasında, yaratıcı dramanın farklı derslere yönelik akademik başarıyı artırdığı inancının etkili olduğu söylenebilir. Literatürde yaratıcı dramanın akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği ancak başarının kalıcılığına etkisinin olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur (Kaf ve Uygungül Yılmaz, 2017; Pesen ve Çiftçi, 2016). Bu durumun yaratıcı drama uygulama sürecindeki gerekliliklerin yerine getirilmesindeki farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir. İncelenen çalışmalarda, yaratıcı drama ile en çok ilişkilendirilen ders olan Türkçe dersinde en çok yazma becerisi değişkeni ele alınmıştır. Yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaları değerlendiren Elbir ve Yıldız (2012) yaratıcı drama ile yapılan Türkçe derslerinin yazılı anlatım becerilerini, geleneksel yönetime göre daha fazla geliştirdiği sonucuna ulaştığını belirtmişlerdir. Literatürde yaratıcı drama ile yazma becerisinin birlikte kullanıldığı (Bal **İncebacak**, 2016; Çer, 2017; Memiş, Terzioğlu Ünveren, 2018; Peker ve Adıgüzel, 2020; Sever ve Bozkurt, 2016; Sulak ve Erdoğan, 2019; Susar Kırmızı, 2015) birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Bu durumdan hareketle, araştırmacıların Türkçe derslerinde yazma becerisi geliştirmede yaratıcı dramanın etkili olduğu inancının yaygın olduğu söylenebilir. Bu araştırma kapsamında Matematik dersi ile ilişkilendirilen değişkenler incelendiğinde ise matematik dersinde daha çok “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına giren çalışmalar yapıldığı söylenebilir. Gürbüz ve Toptaş, 2020 ilkokul matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik yaptığı makale inceleme çalışmasında çalışmaların en çok sayılar ve işlemler alanında yoğunlaştığını belirtmiştir. Bu durum araştırmacıların yaratıcı drama yönteminin bazı konularda kullanmaya elverişli olduğu algısından kaynaklandığı söylenebilir.

Öneriler

1. Drama etkinliklerinin doğası gereği, gözlem, görüşme gibi tekniklerle genelleme kaygısı taşımadan derinlemesine bilgi alabilmek için nitel araştırmalara da yer verilmelidir. Ayrıca araştırmaların güvenilirliğini artırmak amacıyla karma yöntemlere daha fazla başvurulması önerilebilir.
2. Eğlenerek ve oyunlar ile öğrenmeyi etkili kılabilen bir yöntem olan yaratıcı drama uygulamalarının ilkokulda daha alt seviye grupları ile özellikle de birinci sınıf öğrencileri ile yapılması önerilebilir.
3. Her derste ve konuda etkili olabileceği düşünülen yaratıcı dramanın farklı derslerde ve farklı değişkenler üzerindeki etkisi araştırılabilir.
4. İncelenen çalışmalarda yaratıcı dramanın etkili olduğu konusunda olumlu sonuçların olduğu ve bu bağlamda yaratıcı dramanın geleneksel yöntemler ile değil de yapılandırıcı yaklaşımı temel alan alternatif öğretim yöntem ve teknikleri ile karşılaştırma yapılması önerilebilir.
5. Yaratıcı drama uygulamalarının uygulayıcılar ile bağlantısı yüksek olsa da bu araştırma sonuçlarında uygulayıcılara rehberlik edebilecek olan ders materyali ve program hazırlayıcılarına ve uygulayıcılara gerekli ortamı, motivasyonu sağlayacak olan eğitim kurumu yöneticilerine ilişkin önerilerin de geliştirilmesi gerektiği önerilebilir.
6. Alanda araştırma yapmak isteyen araştırmacıların konu kapsamında değişkenleri belirlerken, bu araştırma bulgularını dikkate alarak, farklı düzeylerde ve farklı örneklem gruplarıyla alana katkı sağlayacak özgün çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaşantılara dayalı öğrenme, yaratıcı drama ve süreçsel drama ilişkileri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 31-38.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Akdemir, H., & Karakuş, M. (2016). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarı üzerine etkisi: bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Active Learning*, 1(2), 55-67.
- Arbay, B., & Akfırat, F. Ö. (2012). Yaratıcı drama yöntemi ile işitme engelli çocuklarda sosyal beceri geliştirme. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 48-62.
- Aykaç, M., & Köğçe, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanma durumlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7 (XVII), 907-938.
- Batdı, V., & Batdı, H. (2015). Effect of creative drama on academic achievement: A meta-analytic and thematic analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(6).
- Bulut, A., & Aktepe, V. (2015). Yaratıcı drama destekli matematik öğretimin öğrencilerin akademik başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1081-1090.
- Bulut, P. (2015). İlkokul öğrencilerine dil bilgisi öğretiminde bir yöntem önerisi: yaratıcı drama. *Journal of International Social Research*, 8(37).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Calp, Ş., & Seçgin, M. G. (2019). Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılmış tezlere yönelik betimsel bir analiz. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(2).
- Can Yaşar, M. & Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 70-90.

- Çakır, O., Baysal, Z. N., & İnan-Yıldız, F. (2019). Drama temelli probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ilkokul öğrencilerinin empati beceri düzeyleri üzerine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3).
- Çakmakçı, E., & Özabacı, N. (2013). Drama yolu ile karar verme becerisinin kazandırılması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(44).
- Çelik, Ö., & Buluç, B. (2018). Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 67-88.
- Çer, E. (2017). İlkokul öğrencilerinin yazma becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 42(190).
- Çolak, G. (2019). *1.sınıf öğrencilerine çıkarma işleminin öğretilmesinde drama yönteminin kullanımından yansımalar* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Demircioğlu, S., & İspir, O. A. (2016). İngilizce sözcük gruplarının öğretilmesinde yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(1), 105-116.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elbir, B. ve Yıldız, H. (2012). İlköğretim yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarının değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (30), 1-11.
- Erdogan, T., Erdoğan, Ö., & Uzun, F. G. (2018). Yaratıcı drama yönteminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumlarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 297-313.
- Ergin, D. A., & Akfırat, N. (2013). Eğitsel/mesleki hedef belirleme sürecinde yaratıcı drama ve grupla danışmanın etkililiğinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8(15), 48-70.
- Eroğlu, Ö. Ü. E., & Köktan, Ö. G. D. D. (2020). Yaratıcı drama ve Türk halk oyun dansları çalışmalarının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal gelişimine etkisi. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, (20), 203.
- Eski, B. (2019). Türkiye’de dramayla dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 53-64.
- Freeman, G. D., Sullivan, K., & Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138.
- Gürbüz, T., & Toptaş, V. İlkokul düzeyinde yapılan yaratıcı drama temelli çalışmaların incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 879-891.
- İncebacak, B. B. (2016). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerin karşılaştırılması. *Education Sciences*, 11(4), 267-277.
- Jindal-Snape, D., Vetraino, E., Lawson, A., & McDuff, W. (2011). Using creative drama to facilitate primary-secondary transition. *Education 3-13*, 39(4), 383-394.
- Kaf, O., & Yılmaz, O. U. (2017). Effects of creative drama method on students’ attitude towards social studies, academic achievement and retention in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 6(3), 289-298.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi “kavramsal ilkeler teknikler”. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kasapoğlu, H., & Güneysu, S. (2017). Öğrencilerin duygusal zekâ becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın kullanılmasına ilişkin görüşlerin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1039-1054.
- Kaya, Y., & Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 237-250.
- Kılıç, Z. (2017). *Yaratıcı dramaya dayalı etkinliklerin 60-66 aylık çocuklara değer kazandırılmasında etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Pesen, A., & Çiftçi, Y. E. (2016). Geleneksel öğretim, drama ve müzik destekli öğretimin akademik başarı ve kalıcılık üzerine etkisi. *Middle East Journal of Education (MEJE)*, 2, 57-69.
- Susar Kırmızı, F. (2015). Yaratıcı drama ve yaratıcı yazma uygulamalarının yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(181).
- Kondoyianni, A., Lenakasis, A. & Tsiotsos, N. (2011). Inter culturaland life - long-learning based on drama – in - education prepositions for multidimensional research projects. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 6(12), 78-84.

- Köksal-Akyol, A. (2003). Drama ve dramanın önemi, *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 179-192.
- Makas, F. S. (2017). *Yaratıcı drama yönteminin dördüncü sınıf matematik dersinde başarı, tutum ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Malbeleş, F. (2011). *Drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısına ve bilinçli tüketicilik düzeyine etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Mantaş, S. (2014). *Drama etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri gelişimi ve işbirliği davranışlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- McNaughton, M. J. (2004). Educational drama in the teaching of education for sustainability. *Environmental Education Research*, 10(2), 139-155.
- Memiş, A., Sever, E., & Bozkurt, M. (2016). Yaratıcı yazma ve yaratıcı drama yaklaşımının ilkokul öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yardımseverlik tutumlarına etkisi. *Turkish Studies*, 11 (3), 1685-1702.
- Metinnam, Ö. & Erdoğan, T. (2016). İlkokul öğrencilerinin söz varlığını geliştirmede yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(2), 65-82.
- Navarro, R. M. (2011). Eğitimde drama ve sosyal değişim: teorik bakış açıları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 6 (11), 27-48.
- Otrar, M., & Çöme, A. (2013). Okul yöneticilerinin eğitimde yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin tutumları için bir ölçek geliştirme çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8(15), 71-94.
- Özkan, E. Ç. (2018). Okuduğunu anlamada yaratıcı dramanın etkisi ve önemi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 343-368.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Öztürk, Ç., & Korkmaz, Ö. (2020). Teknoloji destekli yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine dönük tutumlarına ve problem çözme becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 1-17.
- Öztürk, Ö. (2017). *İlkokul 3. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin konuşma becerilerini geliştirmeye etkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Pehlivan, S. & Gökbulut, Ö. Ö. (2015). Yaratıcı drama yöntemi ile okul öncesi dönem çocuklarına mesleklerin tanıtılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10(1), 39-50.
- Peker, Ş., & Adıgüzel, Ö. (2020). Yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 131-165.
- Samsa, F. (2020). *Türkiye’de yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-582.
- Sulak, S. E., & Erdoğan, M. (2019). Yaratıcı drama yönteminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 1118-1139.
- Şimşek, P. Ö., & Karataş, F. Z. (2020). Fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin başarıya etkisi: meta-analiz çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 63-84.
- Ulaş, A. H., Tedik, G., & Sevim, O. (2014). İlkokul 4. sınıfta uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılık düzeylerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (52), 331-350.
- Uzgören, S. (2011). *Eğitimde drama uygulamaları-okul öncesi ve ilköğretimde*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ünveren, I. T. (2018). Yazma becerisi etkinliklerinde algısal öğrenme ve drama ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 652-669.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 22(107), 28-35.
- Vural, R. A. & Somers J.W. (2012). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama : kuram ve uygulama* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, E. E. & Yalçınkaya, E. (2016). Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler programındaki değerlere etkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1(2), 221-236.

Extended Abstract

The Review of the Trends in Articles Conducted with Primary School Students in Creative Drama Field Between 2000-2020

Zeliha Kılıç³

Tolga Erdoğan⁴

Introduction

One of the effective methods, which is one of the alternative teaching method techniques to direct knowledge transfer, and which enables students to construct knowledge by making learning an active process, and to learn by doing and experiencing, is creative drama. The creative drama method, which is not based on rote, teaches learning, provides high-level cognitive skills such as creative thinking and problem solving, and is a process-oriented and an effective method for today's individuals whose interests and abilities differ (Üstündağ, 1998).

It is possible to come across many studies in the field of creative drama in recent years. However, no study has been found in Turkey examining the tendencies of articles in the field of creative drama. In this research, it is important to analyze the trends of the studies on the creative drama method, which is associated with many variables in the primary school education process and is thought to be effective, and to evaluate the general structure of the articles made in the field of creative drama between 2000-2020 holistically and to summarize the trends of the studies conducted in recent years. In this context, it is thought that the findings obtained as a result of the examination of the trends will contribute to the authenticity of the new studies to be done and can guide the researchers who want to conduct research in this field in determining the variables within the scope of the subject. With these aspects, it is thought that this research will be useful and helpful to the practitioners and researchers.

Purpose

The purpose of this research is to examine the trends in the articles of which the study group was elementary school students and were conducted in the field of creative drama in Turkey between the years 2000-2020. In this context, it was aimed to investigate the articles based on 1- the distribution of the methods used 2- the distribution according to the primary school level as the study group 3- the distribution of the data collection tools and data analysis techniques 4- the distribution of the results and suggestions 5- the lessons and variables associated with creative drama.

3 Ph.D., Trabzon University, Trabzon, Turkey, e-posta:zelihaolgun.8989@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8042-1048>

4 Prof.Dr., Trabzon University Faculty of Education, Trabzon, Turkey, e-posta: tolgaerdogan@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9102-4646>

Method

This study is a survey model defined as “a research approach aiming to describe a past or present situation as it is” (Karasar, 2015, s.77). The qualitative research method was used in the research. The articles within the scope of the research were analyzed with the inductive content analysis technique. The field of this research consists of 46 articles.

Data Collection

The data collection process was carried out as follows: In the first stage of data collection, the articles within the scope of the research were Google Scholar-Scholar, Eric (Only Turkish authors) were obtained by entering the keywords drama, creative drama, improvisation, role-playing, primary school into the electronic search pages, and the appropriate articles were transferred to the computer in pdf format. As a result, a total of 46 articles, whose tags were reached, were examined in this study.

Analysis of Data

The articles within the scope of the research were analyzed by the content analysis technique. Articles are coded as M1, M2, M3... according to the year they were published. Articles published in the same year are listed according to the publication date. In the second stage, the articles were transferred to the computer environment 1-method 2- their distribution according to the primary school level as the study group 3- data collection tools and data analysis techniques 4- the results and suggestions 5- the lessons and variables associated with creative drama were categorized according to their characteristics and transferred to the table and resolved.

Discussion and Conclusion

In the study, when the method distribution in drama studies conducted with primary school students in Turkey between the years 2000-2020 is examined, it was determined that more than half of the studies examined used quantitative research methods. This result may be due to the researchers' desire to investigate the effectiveness of creative drama, which is one of the alternative teaching methods and techniques, in student-centered education planning studies in the contemporary education system. Secondly, it was determined that the most commonly used method was mixed-method, and the least one was qualitative research methods. On the other hand, it was seen that qualitative research methods were used less in the studies examined. It can be said that this is because the variables (achievement, attitude, skill level, etc.) whose effects are examined in the studies conducted with the student group on drama are more suitable for quantitative research methods.

Within the scope of the second sub-problem of the research, their distribution according to primary school level was examined as the study group. When the results of the research were examined, it was seen that the majority of the studies conducted with primary school students consisted of primary school 4th-grade students. The reason why researchers mostly prefer primary school 4th-grade students may be because they are at a level where they can better understand and apply their instructions on creative drama practices, and they also think that classroom management can be easier in this student group. In the study, it was seen that primary school first-grade students were the least studied group.

Within the scope of the third sub-problem of the research, the distribution of data collection tools and data analysis techniques were examined. In the studies examined, it was observed that the numerical distribution of quantitative and qualitative data collection tools was close to each other, scale and achievement tests were used the most in quantitative data collection tools, and interview forms were mostly used in qualitative data collection tools. It was determined that in the distribution of quantitative data analysis techniques in the studies examined within the scope of the same sub-problem, t-test was used the most, and in qualitative data analysis techniques, content analysis was mostly used. Based on these results, it can be said that drama is mostly associated with variables such as success, skill, and attitude, and that the most appropriate measurement tool for these variables is seen as scale and achievement test.

Within the scope of the fourth sub-problem of the research, the distribution of the results and suggestions reached in the drama studies were examined. In the studies examined, it was determined that the studies related to creative drama reached the results mostly in the themes of the effect of creative drama on the development areas and skills of the students, its contribution to the students as a learning method, its effect on academic success and achievement permanence. It can be said that the researchers expect the methods used to be a versatile and functional method that will contribute to the development of students, and they want to carry out their research in this context. When the distribution of the suggestions within the scope of the same sub-problem is examined, it has been determined that the recommendations are mostly presented for practitioners and researchers respectively. It was determined that the suggestions for the practitioners were mostly presented “for benefiting from drama as an effective method in the education process”, while the suggestions for the researchers were mostly presented “for the subject of the research in the context of different variables”.

Within the scope of the fifth sub-problem of the research, the lessons and variables associated with drama were examined. It was seen that the majority of the studies examined were related to the Turkish course. When we look at the variables associated with the drama, it was observed that at least one study was conducted with the variable of “student success” and associated with Life Science, Turkish, Mathematics, Science, English, and Social Sciences. Based on this result, it can be said that the belief that creative drama increases academic achievement for different courses affects the academic success of the researchers as a variable. It can be said that they have the perception that the lesson is more related to drama. In the studies examined, the most common writing skill variable was discussed in the Turkish course, which is the course mostly associated with creative drama. Based on this finding, it can be said that the belief of the researchers that creative drama is effective in developing writing skills in Turkish lessons is widespread.

